

Sygn. akt V ACa 624/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Kurzeja
Sędziowie:	SA Grzegorz Stojek (spr.) SO del. Arkadiusz Przybyło
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2016r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko A. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 28 maja 2015r., sygn. akt I C 99/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Arkadiusz Przybyło	SSA Barbara Kurzeja	SSA Grzegorz Stojek
-----------------------------	---------------------	---------------------

Sygn. akt V ACa 624/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach:

- uznał za bezskuteczną względem powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umowę darowizny, jaką 25 stycznia 2013 r. J. B., dłużnik powódki, zawarł z pozwaną A. B., która na tej podstawie nabyła, po pierwsze, własność nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O. przy ul. (...), po drugie, własność nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O. przy ul. (...), po trzecie, wynoszący 1/3 część udział we współwłasności nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O., po czwarte, wynoszący 1/2 część udział we współwłasności nieruchomości lokalowej objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w G., znajdującej się przy ul. (...) w G., wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej – w celu ściągnięcia wierzytelności o zapłatę kwoty 593.955,26 zł, przysługującej powódce względem dłużnika J. B., stwierdzonej nakazem zapłaty wydanym 31 maja 2012 r. przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II Nc 113/12;
- uznał za bezskuteczną względem powódki umowę o częściowy podział majątku wspólnego, jaką 25 stycznia 2013 r. zawarł J. B., dłużnik powódki, z pozwaną, która na tej podstawie nabyła, po pierwsze, użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., wraz z prawem własności posadowionego na tej nieruchomości budynku położonego przy ul. (...) w M., po drugie, wynoszący 9/50 części udział w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej przy ul. (...) w M., po trzecie, własność nieruchomości lokalowej nr (...) objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w G., znajdującej się w budynku przy ul. (...) w G., wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej – w celu ściągnięcia wierzytelności o zapłatę kwoty 593.955,26 zł, przysługującej powódce względem dłużnika J. B., stwierdzonej nakazem zapłaty wydanym 31 maja 2012 r. przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II Nc 113/12;
- zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 36.915 zł tytułem kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie oparł o następujące ustalenia faktyczne i oceny prawne.

J. B., dłużnik powódki, był członkiem zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej: (...) lub Spółka). W dniu 23 listopada 2009 r. (...) i powódka zawarły umowę ramową o współpracy, którą powódka zobowiązała się do nabywania na zlecenie Spółki towarów i ich sprzedaży na rzecz (...), która zobowiązała się je nabywać i terminowo płacić cenę. Strony umowy ustaliły, że (...) wystawi weksel in blanco na zabezpieczenie roszczeń powódki, który poręczą wekslowo członkowie zarządu Spółki, w tym J. B., co nastąpiło. W dniu 7 października 2011 r. powódka i (...) zawarły porozumienie, stwierdzając w nim, że w tym dniu dług Spółki względem powódki wynosi 236.582,14 zł oraz ustaliły warunki spłaty długu.

Nakazem zapłaty wydanym 31 maja 2012 r. w sprawie II Nc 113/12 Sąd Okręgowy w Katowicach nakazał Spółce, J. B., W. P. i A. W., żeby solidarnie zapłacili powódce kwotę 1.332.322,04 zł z ustawowymi odsetkami od 17 kwietnia 2012 r. wraz z kosztami procesu. W dniu 26 lipca 2012 r. nakaz zapłaty został opatrzony został klauzulą wykonalności w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie wobec J. B., jako prawomocnemu.

J. B. i pozwana są małżeństwem. W dniu 11 marca 2011 r. zawarli umowę majątkową małżeńską, którą wyłączyli wspólność ustawową małżeńską. Udziały w dotychczasowym majątku wspólnym przypadły małżonkom po połowie. Nadal mieszkają razem w mieszkaniu przy ul. (...) w G..

W dniu 25 stycznia 2013 r. J. B. i pozwana zawarli dwie umowy. Pierwszą z nich jest umowa o częściowy podział majątku wspólnego, objęta aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza B. W. w jej Kancelarii Notarialnej w K. (repertorium (...)numer (...)). Na podstawie tej umowy pozwana nabyła nieodpłatnie, po pierwsze, użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., wraz z prawem własności posadowionego na tej nieruchomości budynku położonego przy ul. (...) w M., po drugie, wynoszący 9/50 części udział w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., również położonej przy ul. (...) w M., po trzecie, własność nieruchomości lokalowej nr (...)objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w G., znajdującej się w budynku przy ul. (...) w G., wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej.

Drugą z nich jest umowa darowizny, objęta aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza B. W. w jej Kancelarii Notarialnej w K. (repertorium (...) numer (...)). Na podstawie tejże umowy pozwana z kolei nabyła od J. B., po pierwsze, własność nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O. przy ul. (...), po drugie, własność nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O. przy ul. (...), po trzecie, wynoszący 1/3 część udział we współwłasności nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w M., położonej w O., po czwarte, wynoszący 1/2 część udział we współwłasności nieruchomości lokalowej objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w G., znajdującej się przy ul. (...) w G., wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej.

J. B., dłużnik powódki, w styczniu 2013 r. miał świadomość stanu zadłużenia (...) względem powódki.

Po zawarciu umowy darowizny oraz umowy o częściowy podział majątku wspólnego jedynym majątkiem J. B. były udziały w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dniu 18 marca 2013 r. powódka zwróciła się do komornika sądowego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi J. B. w celu ściągnięcia przysługującej jej wierzytelności w kwocie 593.955,26 zł, objętej tytułem wykonawczym w postaci opatrzonego klauzulą wykonalności nakazu zapłaty wydanego w sprawie II Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Katowicach. Postępowanie egzekucyjne zainicjowane tym wnioskiem, które pod sygnaturą akt Km 2690/13 przeprowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Mikołowie G. S., okazało się bezskuteczne. Bezskuteczne okazało się również postępowanie egzekucyjne przeciwko J. B., zainicjowane wnioskiem (...) spółki z o.o., które organ egzekucyjny umorzył z tej przyczyny postanowieniem z 31 grudnia 2013 r. (sygn. akt Km 3714/13 Komornika przy Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju Adama Miki).

Sąd Okręgowy wskazał dowody, na których się oparł. Oddalił dwa wnioski dowodowe pozwanej: o przeprowadzenie konfrontacji świadków W. P. i B. M. oraz z odpowiedzi na pozew złożonej w sprawie II C 776/14 Sądu Okręgowego w Katowicach z powództwa D. P. przeciwko (...) spółce z o.o. o ustalenie nieważności czynności prawnej polegającej na udzieleniu poręczenia wekslowego, jako przekraczającego zarząd majątkiem wspólnym i dokonanego bez zgody małżonka, w celu ustalenia stanowiska (...) spółki z o.o., jakie zajęła w tamtym procesie, mającego też pozwolić ustalić świadomości pozwanej, czy dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli (k. 238). Jeśli idzie o konfrontację świadków W. P. i B. M., wyjaśnił, że jej przeprowadzenie nie było konieczne dla właściwej oceny dowodów oraz nie dotyczyło okoliczności, które miałyby wpływ na ustalenia faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i ocenę prawną stanu faktycznego. Wniosek o przeprowadzenie konfrontacji dotyczył bowiem okoliczności, o których świadek W. P. w ogóle nie zeznał, a zatem nie istniały żadne rozbieżności w zeznaniach świadków W. P. i B. M., które mogłyby zostać usunięte w wyniku tej czynności. Drugi wniosek dowodowy zgłoszony został w celu ustalenia okoliczności, która nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że stosownie do art. 527 § 1 kc, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zgodnie z art. 527 § 2 kc, czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W myśl art. 527 § 3 kc, jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przedmiotem zaskarżenia na podstawie art. 527 kc mogą być co do zasady czynności, które przynoszą korzyść majątkową osobie trzeciej (przysparzające), w efekcie rozporządzeń dłużnika. Umowa o podział majątku wspólnego po ustaniu ustawowej wspólności małżeńskiej zawarta z pokrzywdzeniem wierzyciela może być przez niego zakwestionowana skargą paulińską, uregulowaną w art. 527 kc. Umowa darowizny jest również czynnością podlegającą zaskarżeniu na podstawie art. 527 kc. Okoliczności, w jakich zobowiązanie dłużnika powstało nie są istotne z punktu widzenia zastosowania art. 527 kc. Ważne jest, żeby w chwili dokonywania zaskarżonej czynności prawnej dłużnik wiedział o zobowiązaniu, co w niniejszej sprawie miało miejsce. Odpis nakazu zapłaty w sprawie II

Nc 113/12 Sądu Okręgowego w Gliwicach doręczony został J. B. w dniu 27 czerwca 2012 r., a więc najpóźniej z tą datą dłużnik dowiedział się o istnieniu tytułu egzekucyjnego. Dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, żeby dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko konkretnemu wierzycielowi. Wystarczające jest, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a zatem wiedział, iż na skutek dokonanej czynności określone aktywa wyjdą z jego majątku i że wskutek tego wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem swoich wierzytelności, co pociągnie za sobą ich pokrzywdzenie. Ustawodawca zdefiniował pojęcie pokrzywdzenia wierzycieli jako stan, w którym na skutek podjętej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem tej czynności (art. 527 § 2 kc).

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W dniu 25 stycznia 2013 r., gdy zawierał umowy o podział majątku wspólnego i umowy darowizny, wiedział o długi względem powódki. Zawierając te umowy wyzbył się nieodpłatnie znacznej części swojego majątku. Musiał zatem mieć świadomość, że czynności te spowodują jego niewypłacalność, wywołując pokrzywdzenie wierzycieli. Na skutek tych umów J. B. stał się niewypłacalny i skierowane przeciwko niemu egzekucje okazały się bezskuteczne. Nie są istotne motywy, jakimi kierował się dokonując tych czynności prawnych z pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż art. 527 kc nie wymaga, żeby dłużnik miał zamiar pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pozwana nietrafnie powołuje się na art. 530 kc, wywodząc, że dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną konieczne jest działanie dłużnika w zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli. Regulacja ta dotyczy wierzycieli przyszłych, podczas gdy w niniejszej sprawie chodzi o wierzytelność, która w chwili dokonywania zaskarżonych czynności była już wymagalna, a nawet objęta była tytułem wykonawczym.

W myśl art. 528 kc, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis ten stanowi regulację szczególną względem art. 527 § 1 i 3 kc, wyłączając przesłankę złej wiary osoby trzeciej, która na skutek dokonanej czynności uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, jak pozwana, skoro przeniesienie własności na jej rzecz zostało dokonane tytułem darmym. Sąd Okręgowy wyjaśnił też, że bez znaczenia dla rozpoznania sprawy jest kwestia braku zgody pozwanej na poręczenie wekslowe przez J. B., jej męża. Wierzytelność powódki została stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu, jakim jest nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II Nc 113/12. Czy dłużnik zaciągnął zobowiązanie za zgodą małżonka, istotne jest dla oceny możliwości egzekwowania zobowiązania z majątku wspólnego (art. 41 kro), nie ma natomiast znaczenia dla zastosowania art. 527 kc. Sąd Okręgowy dodał, że w małżeństwie pozwanej i J. B., stron obu zaskarżonych umów, obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej, co dodatkowo wskazuje na bezpodstawność omówionego ostatnio zarzutu pozwanej.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd Okręgowy umotywował jego wynikiem oraz treścią art. 98 kpc, wyjaśniając, że obejmują uiszczoną opłatę od pozwu i koszty zastępstwa procesowego powódki w niniejszym postępowaniu, nie obejmują natomiast kosztów postępowań zabezpieczających w sprawach I Co 46/14, I Co 47/14 i I Co 48/14 Sądu Okręgowego w Gliwicach. W ostatnio wskazanych sprawach Sąd Okręgowy postanowieniami z 14 kwietnia 2014 r. udzielił zabezpieczenia, wyznaczając powódce termin dwóch tygodni do wytoczenia powództwa. Odpisy postanowień wydanych w każdej z tych spraw doręczono pełnomocnikowi powódki w dniu 18 kwietnia 2014 r., zaś pozew został złożony został dopiero 5 maja 2014 r., a więc po upływie zakreślonego terminu.

W apelacji pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, względnie o zmianę zawartego w zaskarżonym wyroku postanowienia o kosztach procesu przez ich zasądzenie w kwocie 11.750 zł, zamiast w kwocie 36.915 zł.

Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 233 § 1 kpc przez dokonanie dowolnej i wybiórczej oceny zgromadzonych dowodów, art. 217 § 1 w związku z art. 227 § 1 kpc przez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z konfrontacji świadków W. P. i B. M. oraz z odpowiedzi na pozew złożonej w sprawie II C 776/14 Sądu

Okręgowego w Katowicach z powództwa D. P. przeciwko (...) spółce z o.o. o ustalenie nieważności czynności prawnej polegającej na udzieleniu poręczenia wekslowego, jako przekraczającego zarząd majątkiem wspólnym i dokonanego bez zgody małżonka, art. 98 kpc w związku z § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity w Dz. U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.) w związku z art. 13 uksc.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i, jako prawidłowe, przyjmuje je za własne.

Zgodnie z art. 162 kpc, strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu, a stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Wniosek o przeprowadzenie konfrontacji świadków W. P. i B. M. Sąd Okręgowy oddalił na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2015 r., na której obecna była pozwana ze swym pełnomocnikiem (k. 215 i 218). Z kolei wniosek obejmujący odpowiedź na pozew złożoną w sprawie II C 776/14 Sądu Okręgowego w Katowicach z powództwa D. P. przeciwko (...) spółce z o.o. w K. o ustalenie nieważności czynności prawnej polegającej na udzieleniu poręczenia wekslowego przez J. B. Sąd Okręgowy oddalił na rozprawie w dniu 28 maja 2015 r., na której obecna była pozwana ze swym pełnomocnikiem (k. 237 i 238). Pozwana i jej pełnomocnik nie zwrócili Sądowi pierwszej instancji uwagi, że w ich ocenie oddalenie obu wniosków nastąpiło z uchybieniem przepisom postępowania i nie wnieśli o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Ponieważ nie wchodzi w grę przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozagę z urzędu, ani też pozwana nie uprawdopodobniła, że nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy, w dalszym toku postępowania, co obejmuje postępowanie apelacyjne, nie przysługuje jej prawo powoływania się na uchybienia zgłoszone w apelacji, dotyczące oddalenia obu omawianych teraz wniosków.

Jeśli zaś idzie o zarzut dotyczący oceny dowodów, w apelacji ograniczono się do stwierdzenia, że Sąd Okręgowy zaakceptował dowody zgłoszone przez powódkę, dokonując ich oceny sprzecznie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz pominął okoliczności wskazane w toku procesu przez pozwaną i świadka J. B.. Świadczyć o tym ma uwzględnienie powództwa, podczas gdy pozwana podniosła, że nie miała wiedzy, że zaskarżone czynności prawne, jakimi są umowy o częściowy podział majątku wspólnego i darowizny, mogły doprowadzić do negatywnych skutków dla wierzycieli, gdyż w chwili ich zawierania (...) była wypłacalna i że Sąd Okręgowy pominął tę okoliczność. Podniosła też, że nie wiedziała i nie miała możliwości dowiedzenia się o tym, że J. B. udzielił poręczenia wekslowego, gdyż czynność ta była związana z działalnością Spółki, a nie z „prywatnymi” zobowiązaniami małżonków, zaś powódka nie domagała się zgody pozwanej na zaciągnięcie zobowiązania. Ponadto omawiany zarzut umotywowany został tym, że Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę, że sytuacja majątkowa pozwanej i jej męża przed zawarciem zaskarżonych umów i w chwili ich zawarcia była dobra, skoro nabywali nieruchomości. Dodała też, że w marcu 2011 r., gdy zawarła umowę majątkową małżeńską, nie istniała jeszcze wierzytelność stwierdzona nakazem zapłaty z 31 maja 2012 r., o którym mowa w sprawie. Według pozwanej, Sąd Okręgowy miał pominąć i to, że powódka i (...) współpracowały ze sobą do 2013 r., Spółka prowadziła bieżącą działalność i regulowała swoje długi w znacznych kwotach względem wierzycieli, w tym powódki. Podobnie błędnie, zdaniem pozwanej, Sąd Okręgowy miał nie wziąć pod uwagę, że pomimo przesunięć majątkowych w zakresie własności i wieczystego użytkowania nieruchomości dokonanych zaskarżonymi czynnościami, strony tych umów postanowiły, że wyłącznie J. B. przysługiwać będą udziały w (...) oraz (...) spółce z o.o., których ówczesna wartość nominalna wynosić miała kilka milionów złotych. Zdaniem pozwanej, nie sposób w tych okolicznościach uznać, że doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Poza tym Sąd Okręgowy nie uwzględnił, że nieruchomości objęte umową darowizny zostały obciążone hipotekami, a ponieważ nie ustalił

wartości nieruchomości, nie można przyjąć, że egzekucja z nich pozwoli powódce zaspokoić wierzytelności. W istocie omawiany zarzut sprowadza się więc nie tyle do oceny dowodów, jaka miała być poczyniona niezgodnie z zasadami wynikającymi z art. 233 § 1 kpc, których naruszenia apelujący nie wykazuje, mimo skonstruowania zarzutu, co do wyводу, że na podstawie zeznań świadka J. B. i pozwanej należało ustalić kolejne okoliczności, o których teraz była mowa, co do zarzutu naruszenia prawa materialnego, mianowicie art. 527 § 1-3 i art. 528 kc, których treść wyznacza okoliczności podlegające ustaleniu w sprawie ze skargi pauliańskiej. Na rozprawie apelacyjnej pozwana podniosła też, że Sąd Okręgowy w Katowicach nieprawomocnie oddalił powództwo (...) spółki z o.o. w K. przeciwko D. P. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej, jaką D. P. zawarła z W. P., jej mężem, będącym prezesem zarządu (...).

Okoliczności podnoszone przez pozwaną nijak się mają do wcześniej przywołanej treści art. 527 § 1-3 kc i art. 528 kc, przez co są nieistotne dla rozstrzygnięcia.

Zaskarżone przez powódkę czynności prawne zostały dokonane 25 stycznia 2013 r., gdy J. B., dłużnik powódki, wiedział o zadłużeniu, jego, a nie Spółki, w skład zarządu której wchodził. Po zawarciu obu umów toczyły się przeciwko niemu postępowania egzekucyjne, jakie okazały się bezskuteczne, choć przysługiwały mu udziały w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, które według pozwanej miały mieć wtedy nominalną wartość wynoszącą kilka milionów złotych. Wskutek zawarcia obu zaskarżonych umów z majątku J. B., dłużnika powódki, wyszły wartościowe składniki majątkowe (strony obu zaskarżonych umów wskazały w nich na wartość przedmiotu każdej z nich; w umowie o częściowy podział majątku wspólnego określili ją łącznie na kwotę 826.000 zł – k. 72, w umowie darowizny określili ją na łączną kwotę 163.000 zł – k. 77). Skoro w efekcie zawarcia tych umów J. B. nie miał majątku pozwalającego na spłatę długu względem powódki, jak pokazały bezskuteczne egzekucje, stał się on niewypłacalny wskutek ich zawarcia, co oznacza pokrzywdzenie wierzyciela w rozumieniu art. 527 § 2 kc. Wiedząc o rozmiarze długu względem powódki i wartości majątku, którego się wyzbył bezpłatnie, dłużnik miał świadomość skutku przesunięcia majątkowego, jakim jest pokrzywdzenie wierzyciela. Zgodnie z art. 528 kc, na który uwagę zwrócił Sąd Okręgowy, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Stan pokrzywdzenia istniał nie tylko w chwili wniesienia pozwu, ale i zamknięcia rozprawy przez Sądy obu instancji, rozpoznające niniejszą sprawę (art. 316 § 1 kpc), niezależnie od podnoszonego przez pozwaną przysługiwania J. B. prawa do udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, o których była wcześniej mowa, oraz ich wartości nominalnej, wskazanej przez pozwaną, skoro mając prawo do nich dłużnik ten i tak jest niewypłacalny w efekcie dokonania zaskarżonych czynności prawnych.

Okoliczność, że powódka i (...) współpracowały ze sobą jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, podobnie jak kwestia, czy, do kiedy i w jakim zakresie (...) spłacała długi w 2013 r., choć trudności z ich spłatą miała już w 2011 r., czego wyrazem jest porozumienie zawarte 7 października 2011 r. przez powódkę i Spółkę, dotyczące spłaty długu Spółki względem powódki. W sprawie chodzi przecież nie o dług tej Spółki względem powódki i innych podmiotów, ale o dług J. B. wobec powódki.

Pozwana podnosi, że do chwili zawarcia zaskarżonych umów sytuacja majątkowa jej i J. B. była dobra, co znajduje potwierdzenie w nabywaniu nieruchomości. Idzie jednak w sprawie właśnie o to, że wskutek zawarcia obu umów, które powódka zaskarżyła skargą pauliańską, sytuacja majątkowa J. B. jest tego rodzaju, że jest niewypłacalny.

Z punktu widzenia przedmiotu postępowania niezrozumiałą jest wywód pozwanej, że umowę majątkową małżeńską zawarła z J. B., gdy jeszcze nie istniała wierzytelność powódki względem J. B., która została stwierdzona nakazem zapłaty z 31 maja 2012 r. Sądu Okręgowego w Katowicach. Kiedy pozwana zawarła z J. B. obie zaskarżone umowy, nakaz zapłaty był już prawomocny. Nie ma więc znaczenia analizowanie daty powstania wierzytelności stwierdzonej tym nakazem zapłaty, gdyż i tak w niniejszej sprawie w grę nie może wchodzić zastosowanie art. 530 kc, o czym jeszcze w dalszych uwagach.

Dla rozstrzygnięcia sprawy nie ma też znaczenia, czy pozwana miała wiedzę, że zaskarżone czynności prawne, jakimi są umowy o częściowy podział majątku wspólnego i darowizny, mogły doprowadzić do negatywnych skutków dla wierzycieli, gdyż – jak podniosła – w chwili ich zawierania (...) była wypłacalna. Odwołać się w tym zakresie trzeba do wcześniejszego wyводу, że w sprawie idzie o dług J. B. względem powódki, a nie (...). Nie ma też znaczenia, czy pozwana wiedziała i miała możliwość dowiedzenia się o tym, że J. B. udzielił poręczenia wekslowego, podobnie jak to, że powódka nie domagała się zgody pozwanej na zaciągnięcie zobowiązania. Gdy idzie o poręczenie wekslowe przy braku zgody pozwanej, argumentacja w tym przedmiocie abstrahuje od związania Sądów obu instancji prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w dniu 31 maja 2012 r. przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie II NC 113/12, wynikającym z art. 365 w związku z art. 353² kpc, który w sposób wiążący stwierdził tym orzeczeniem istnienie i rozmiar długu J. B. względem powódki.

Wbrew intencji pozwanej, nie może być też wzięta pod uwagę ta jej argumentacja podnoszona w postępowaniu apelacyjnym, podnoszona już w pierwszej instancji, w której odwołała się do rozstrzygnięcia zawartego w nieprawomocnym wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach, jakim oddalone zostało powództwo (...) spółki z o.o. w K. przeciwko D. P. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej, jaką D. P. zawarła z W. P., swym mężem, będącym prezesem zarządu (...). Już Sąd Okręgowy przecież zwrócił uwagę, że w niniejszej sprawie nie może być brana pod uwagę ta argumentacja, która odwołuje się do art. 530 kc, gdyż w sprawie tej nie chodzi o ochronę przyszłych wierzycieli, skoro zaskarżone przez powódkę czynności prawne podjęte przez J. B. i pozwaną zostały dokonane, gdy istniał dług J. B. względem powódki.

Nietrafna jest też argumentacja pozwanej, gdy odwołuje się do tego, że przedmiot umowy darowizny jest obciążony hipoteką, zaś Sąd pierwszej instancji nie ustalił wartości przedmiotu darowizny. Rzeczą pozwanej, która z tego faktu wywodziła skutki prawne dla siebie korzystne, było wykazanie aktualnej wysokości długów zabezpieczonych hipoteką i jej relacji względem aktualnej wartości przedmiotu umowy darowizny.

Prawidłowe jest też orzeczenie o kosztach procesu, które pozwana odnosi wyłącznie do wskazanej w umowie darowizny wartości przedmiotu tej umowy, podczas gdy powódka zaskarżyła czynności prawne zawarte jeszcze w umowie o częściowy podział majątku wspólnego, a to w celu ochrony wiarygodności przysługującej jej względem J. B. o zapłatę kwoty 593.955,26 zł. Sąd Okręgowy postanowieniem z 31 lipca 2014 r. (k. 107) sprawdził wartość przedmiotu sporu i określił ją na kwotę 593.955,26 zł, co jest wiążące w dalszym toku postępowania (art. 26 kpc), czego pozwana nie chce dostrzec. Wartość przedmiotu sporu nie mogła ulec zmianie w dalszym toku postępowania. Podkreślić trzeba, że pozwana nie zaskarżyła tego postanowienia (art. 380 kpc). Sąd Okręgowy prawidłowo zatem ustalił poniesione przez powódkę niezbędne koszty do dochodzenia praw, o których stanowi art. 98 § 1 i 3 kpc, zasądając ich zwrot od strony przegrywającej proces.

Reasumując, apelacja, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu (art. 385 kpc).

Ponieważ pozwana zaskarżyła wyrok w całości, wartość przedmiotu zaskarżenia jest równa wartości przedmiotu sporu, co oznacza, że o kosztach postępowania apelacyjnego, stosownie do jego wyniku, należało orzec na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc oraz § 6 pkt 7 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 wcześniej powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

SSO del. Arkadiusz Przybyło	SSA Barbara Kurzeja	SSA Grzegorz Stojek
-----------------------------	---------------------	---------------------